

Säkerheten inom rättsväsendet

Akademiker-
förbundet för
jurister, civilekonomer,
systemvetare,
personalvetare och
samhällsvetare

Om rapporten

Säkerheten inom rättsväsendet diskuteras alltmer och det gäller särskilt de myndigheter som berörs av satsningen för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Jusek arbetar med att uppmärksamma problemen med hot, våld och trakasserier mot personal och andra som är verksamma inom rättsväsendet. För att få ett bättre underlag för vårt fortsatta arbete har vi genomfört en enkät.

Enkätundersökningen riktade sig till våra medlemmar som är anställda hos Polisen, Åklagarmyndigheten, Sveriges Domstolar, Skattemyndigheten, Kronofogdemyndigheten och Migrationsverket. I denna rapport fokuserar vi på anställda hos Polisen, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar. Till de övriga grupperna återkommer vi i annat sammanhang.

Enkäten skickades ut till totalt 6 600 personer. Resultatet i denna rapport baseras på utskick till 3 500 personer och svarsfrekvensen blev 46 procent. Svarsfrekvensen varierar något mellan de olika grupperna. För anställda inom Sveriges Domstolar var svarsfrekvensen 44 procent. Motsvarande siffra för medlemmar inom Polisen var 40 procent. Svarsfrekvensen var högst hos åklagarna, 57 procent. Sannolikt hänger dessa skillnader ihop med i vilken grad säkerhetsfrågan upplevs som relevant för den som svarar på enkätundersökningen. Här kan det spela en viktig roll om den som svarat verkligen utsatts för hot eller våld. Men även om man skulle anta att merparten av dem som inte svarat känner sig trygga och aldrig utsatts för något hot eller våld så ger svaren ändå anledning att arbeta vidare för att åstadkomma säkrare arbetsplatser. De fria svar som lämnats i enkäten ger oss också klara besked om vilka åtgärder som behövs.

Svaren från medlemmar i domstols- och notariesektionerna redovisas samlat.

Presskontakt

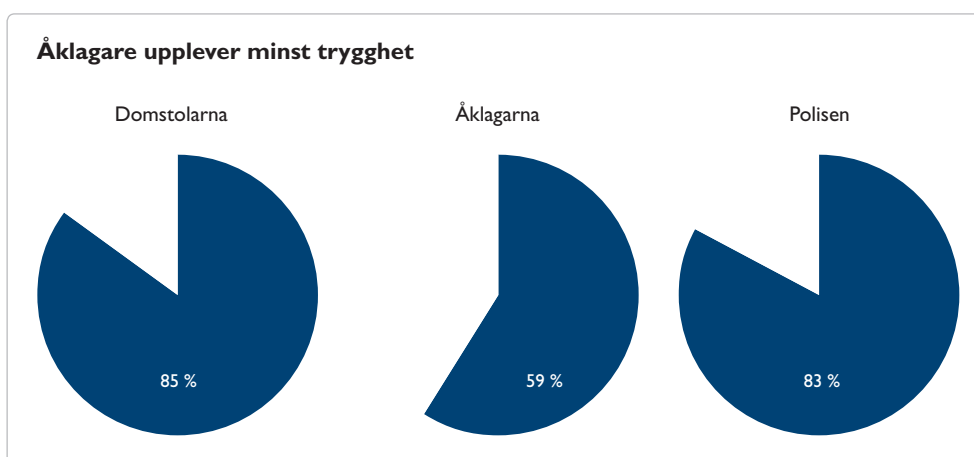
Kristina Mäler
08-665 29 55
070-665 29 55
kristina.maler@jusek.se

Säkerheten inom rättsväsendet diskuteras alltmer och det gäller särskilt de myndigheter som berörs av satsningen för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten.



Åklagarna upplever minst trygghet

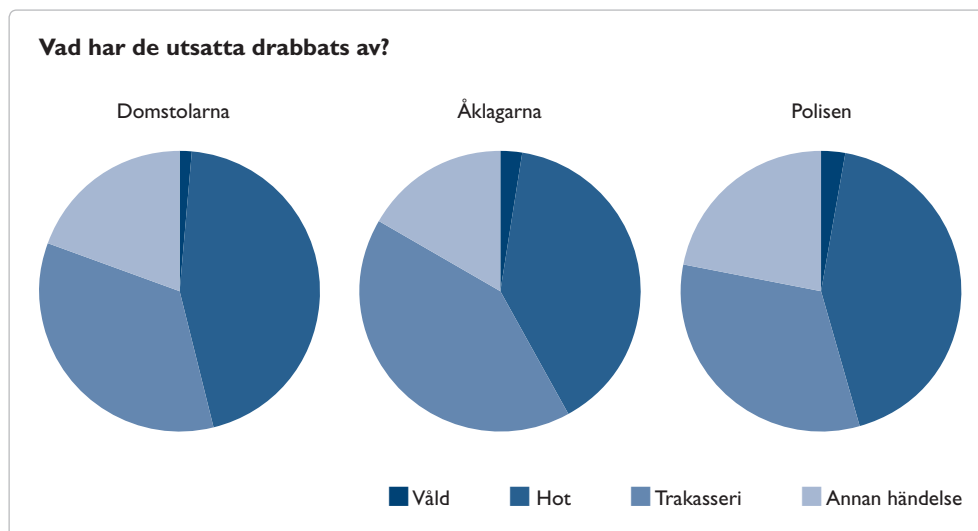
Många åklagare känner sig otrygga i sin yrkesutövning och flera har utsatts för våld, hot eller trakasserier. Det visar Juseks enkätundersökning där medlemmar inom rättsväsendet har svarat på frågor om deras arbetssituation. Enkätundersökningen är ett led i Jusek arbete för att förbättra arbetsmiljön och öka tryggheten för anställda inom rättsväsendet.



I enkätundersökningen fick medlemmarna svara på frågan om de känner sig trygga i sin yrkesutövning. Svaren varierar mellan de olika yrkeskategorierna. Inom Sveriges Domstolar och bland medlemmar inom Polisen känner sig en klar majoritet trygga. Endast 15 procent respektive 17 procent svarade nej på den frågan. Däremot känner sig fyra av tio åklagare inte trygga.

Hot, våld, trakasserier inom ramen för yrkesutövningen

Den som har egna erfarenheter av våld, hot eller trakasserier kan känna sig mindre trygg än den som aldrig utsatts för något hot eller våld. För att få en bild av den faktiska utsattheten har vi därför frågat medlemmarna om de utsatts för hot, våld, trakasserier inom ramen för yrkesutövningen under de senaste två åren. Åklagarna är de mest utsatta. Var fjärde åklagare svarade ja på den frågan. Motsvarande siffra för medlemmar i Sveriges Domstolar och hos Polisen är var sjunde respektive var elfte medarbetare. Nedan framgår närmare vad medarbetarna drabbats av.



När det gäller våld är det som framgår av diagrammet ytterst få som drabbats och som regel är det engångsföreteelser. Hot och trakasserier är betydligt vanligare, särskilt bland åklagarna.

I enkätundersökningen var det också möjligt att ange om man utsatts för någon annan form av otillbörlig påverkan som den enskilde satte i samband med sin yrkesutövning. Som framgår av diagrammet var detta inte lika vanligt som hot och trakasserier. Som exempel på denna form av påverkan kan nämnas hot om självmord, förolämpningar, skadegörelse, upprepade telefonsamtal, e-postmeddelanden eller sms, försök till bestickning samt kartläggning av privatlivet.

Arbetsplatsen, vägen till och från arbetet samt tjänsteresor, är de klart vanligaste ställena att drabbas på. Bland enkätsvaren märks också hot på Internet och via sms.

Förebyggande arbete

Våld, hot och trakasserier måste förebyggas så långt det är möjligt. I enkätundersökningen ställdes därför frågan om arbetsgivaren vidtagit några åtgärder för att förebygga våld, hot och trakasserier. Här svarade 65 procent av de anställda i Sveriges Domstolar att sådana åtgärder vidtagits. Motsvarande siffra hos Åklagarmyndigheten och Polisen var 71 respektive 51 procent.

Men det är inte bara arbetsgivaren som har ett ansvar för det förebyggande arbetet. Den enskilde medarbetaren kan bidra, exempelvis genom att vara försiktig med att sprida sitt hemtelefonnummer eller uppgifter om sig själv och sin familj på Internet.

Vilka åtgärder har vidtagits när något inträffat?

I enkätundersökningen ställdes frågor om vilket stöd den drabbade medarbetaren fått av arbetsgivaren. Utöver stöd i form av samtal, ofta med närmaste chef, hade den utsatte i 17 procent av fallen erbjudits kontakt med kurator, läkare, psykolog eller annan specialist. Anställda hos Sveriges Domstolar hade erbjudits en sådan kontakt i 9 procent av fallen. Motsvarande siffra för åklagarna var 14 procent och inom Polisen var den 35 procent.

Övriga synpunkter

De som deltog i enkätundersökningen fick också möjlighet att lämna egna synpunkter. Sammanfattningsvis sade man att:

Anställda inom Sveriges Domstolar

- Säkerhetsarbetet måste bli bättre.
- Det måste bli svårare att kartlägga medarbetare och kontakta dem i bostaden.
- Säkerhetskontroll måste ske oftare.
- Lokalerna måste byggas om.
- Det behövs utbildning i bemötande.
- Det ifrågasätts att anställdas namn framgår av domar och beslut.

Anställda inom Polisen

- Säkerheten i förhørsrum är dålig – det saknas larm och de som ska förhöras går inte alltid igenom en metalldetektor före förhöret.
- Det är för lätt att kontakta folk på arbetet och att ta reda på adresser och telefonnummer.
- Det ifrågasätts om namn på anställda ska finnas med i officiella dokument.

Anställda inom Åklagarmyndigheten

- Även om säkerhetsfrågan har uppmärksamats mer under senare tid tycker många fortfarande att det görs för lite.
- Domstolarnas lokaler behöver byggas om och man efterlyser larmbågar, bättre utformning av allmänna utrymmen, åklagarrum och särskilda ingångar till domstolsbyggnaderna.
- Möjligheten att söka personuppgifter på nätet bör minska.
- Det är svårt att veta vem som är farlig. Hoten kommer inte bara från organiserad brottslighet. Därför bör alla åklagare erbjudas skyddsåtgärder.
- Den som drabbats måste erbjudas ökat stöd och hjälp till bearbetning efter en händelse.



Många åklagare känner sig utsatta.

Vi måste öka tryggheten för anställda inom rättsväsendet

Så här vill Jusek förbättra säkerheten på arbetsplatserna

Frågan om säkerhet för dem som arbetar inom rättsväsendet är av stor betydelse. Undersökningen vittnar också om att de anställda efterfrågar förändringar på detta område.

Det bör bli svårare att kartlägga myndighetspersoner som riskerar att utsättas för hot med mera.

Många hot och trakasserier är inte planerade utan är ett resultat av frustration och ilska över den uppkomna situationen. Det är ofta tillfället som gör att hotfulla situationer uppstår. Det är inte lätt att på förhand avgöra om en person kommer att hota eller trakassera en medarbetare inom rättsväsendet. Till detta ska läggas de hot som kan komma från den organiserade brottsligheten. I och med samhällets upptrappade kamp mot dessa strukturer finns det en risk att hoten kommer att öka.

Det är svårt att helt förhindra att en medarbetare kartläggs av någon som vill utöva påtryckningar på honom eller henne. Men det ska inte förhindra att åtgärder ändå vidtas. På många handlingar som expedieras framgår kontaktuppgifter till olika befattningshavare. Det är också lätt att kartlägga enskilda handläggare via exempelvis internet och olika register. Det går enkelt att ta fram uppgifter om var en medarbetare inom rättsväsendet bor, var hans eller hennes barn går i skola och så vidare.

För att förhindra mer spontana hot och trakasserier skulle man kunna ta bort onödiga kontaktuppgifter såsom direkttelefonnummer i handlingar som expedieras. En sådan åtgärd bör kunna vidtas utan att enskildas berättigade intresse av att kunna komma i kontakt med en myndighet åsidosätts.



Medarbetare som riskerar att drabbas bör också informeras om vilka risker som finns och erbjudas råd i fråga om vilka åtgärder som kan vidtas för att minska möjligheterna till kontakt och kartläggning av privatlivet. Här handlar det bland annat om att skaffa hemligt telefonnummer och om att utnyttja möjligheterna till sekretessmarkering i folkbokföringen. Sedan måste det vara upp till den enskilde medarbetaren att avgöra i vilken grad han eller hon vill vidta åtgärder för att skydda sig och sin familj.

Jusek förelår

- Ta bort onödiga kontaktuppgifter på handlingarna.
- Arbetsgivarna ska erbjuda utbildning och stöd till medarbetare som riskerar att drabbas av trakasserier, hot eller våld i syfte att minska möjligheterna att kontakta och kartlägga medarbetaren.

Tekniska åtgärder

Jusek har ställt sig bakom ett utredningsförslag som går ut på att säkerhetskontroll med hjälp av larmbågar ska öka. Men för att det ska installeras fler bågar behövs både resurser att anställa personal som kan sköta anordningen och ombyggnader av lokaler. Det behövs även pengar för att bygga om lokalerna så att de bli säkrare. Åklagarna ska kunna komma till förhandlingssalarna utan att dessförinnan behöva konfronteras med tilltalade och åhörare i allmänna utrymmen. Domstolarnas personal ska inte behöva korsa allmänna utrymmen i domstolens entré för att nå sina tjänsterum. För att höja säkerheten i domstolarnas lokaler behövs också ordningsvakter.

Jusek vill att

- Regeringen avsätter pengar för att bygga om lokaler och installera fler säkerhetsbågar.
- Fler ordningsvakter anställs i domstolarna.

Detta är åtgärder som vi kommer att driva i vårt löpande arbetsmiljöarbete. På flera myndighetsområden deltar Jusek i särskilda samrådsorgan som syftar till att förbättra arbetsmiljön.



Läs mer på
www.jusek.se

Jusek i korthet

Jusek är akademikerförbundet för jurister, civilekonomer, systemvetare, personalvetare och samhällsvetare. Jusek är medlem i Saco och partipolitiskt obundet. Jusek har över 80 000 medlemmar och är ett av de största förbunden för akademiker i Sverige.